

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ТА ЙОГО БЕЗПЕКА ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОГО СОЦІАЛЬНО- ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ І ПРАВОВОЇ ПІДТРИМКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НЕЗАХИЩЕНИХ КАТЕГОРІЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Галина ГАВРИЛОВА,

*методист обласного навчально-методичного центру
психологічної служби системи освіти комунального закладу
«Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної
освіти імені Василя Сухомлинського»*

У сучасних умовах воєнного часу система освіти України переживає глибокі трансформаційні зміни, пов'язані не лише з необхідністю організації безперервного освітнього процесу, а й із забезпеченням психологічної, соціальної та правової підтримки всіх учасників освітнього середовища [1; 8]. Особливої уваги потребують здобувачі освіти незахищених категорій, які через складні життєві обставини, вимушене переміщення, втрату соціальних зв'язків або обмежений доступ до ресурсів опинилися у ситуації підвищеного ризику соціальної вразливості [3; 12].

Цифрова трансформація освітнього простору стала одним із ключових інструментів забезпечення доступності освіти в умовах війни [10; 13]. Використання цифрових платформ, онлайн-сервісів, електронних ресурсів дало змогу підтримувати освітній процес навіть у кризових умовах. Водночас активна цифровізація актуалізувала питання безпеки освітнього середовища, зокрема захисту персональних даних, формування безпечної онлайн-взаємодії, профілактики кіберзагроз, інформаційного насильства та психологічних ризиків у цифровому просторі [8].

За таких умов особливого значення набуває ефективний соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти незахищених категорій, який має поєднувати психологічну підтримку, соціальну адаптацію, інформаційно-просвітницьку діяльність та правову допомогу [1; 4; 5]. Важливою складовою цієї роботи є створення безпечного цифрового освітнього простору, що сприятиме збереженню ментального здоров'я, розвитку цифрової компетентності та забезпеченню реалізації прав студентської молоді.

Людина від народження має права й обов'язки, які дозволяють адаптуватися до суспільного життя, долати певні труднощі, змінювати усталений стиль життя, соціалізуватися. Процес адаптації відбувається в кожного по-різному. Добре, коли цей процес відбувається у сімейному оточенні, в атмосфері любові й тепла. Однак не можна забувати, що існує найбільш уразлива й незахищена категорія підлітків – це діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, опіку над якими здійснює держава. В умовах війни проблема адаптації студентів незахищених категорій до самостійного життя є найбільш актуальною. Необхідно зазначити, що така

діяльність досить багатопланова і різноманітна. У першу чергу підготовка здобувачів освіти зазначеної категорії до самостійного життя – це розвиток знань, умінь і навичок, необхідних для їх успішної соціалізації в суспільстві. Завдяки цьому соціально – педагогічний супровід передбачає передусім здійснення соціального захисту здобувачів освіти зазначеної категорії.

Сутність терміну «соціальний супровід», як виду соціальної роботи, визначено у Законах України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» та «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» [6; 7].

Відповідно до законів, соціальний супровід – вид соціальної роботи, спрямованої на здійснення соціальної опіки, допомоги та патронажу соціально незахищених категорій дітей та молоді.

Діяльність працівників психологічної служби полягає у вихованні, навчанні, розвитку та соціальному захисту здобувачів освіти в освітньому закладі [8]. Головні функції супроводу обумовлені попередньо отриманими даними та потребують аналізу і соціально-педагогічної інтерпретації. Зважаючи на це, на початковому етапі потрібно вивчити психологічні, медичні, педагогічні особливості вихованців та їх соціальне мікросередовище, умови життя.

У процесі вивчення використовуються методи діагностики, дослідження, спостереження, з'ясовуються інтереси і потреби, труднощі й проблеми, конфліктні ситуації, відхилення у поведінці, проблеми у родині. Фахівці психологічної служби організовують та проводять консультації з питань прав і обов'язків учнівської молоді, пропонують можливі варіанти вирішення проблем учасників освітнього процесу, забезпечуючи соціальну допомогу і підтримку. При цьому фахівець використовує всю сукупність наявних правових можливостей і засобів, з'ясовуючи проблеми і труднощі в сфері сім'ї, спілкуванні й ставленні людей.

Соціальний педагог закладу освіти диференціює виявлені проблеми та залучає до їх розв'язання спеціалістів різного профілю [1; 20]. Встановлюючи контакт із сім'єю підлітка, спеціаліст заохочує його до участі в спільному вирішенні проблем, допомагає родині використовувати власні ресурси, резервні можливості для подолання труднощів. Соціальний педагог виконує також посередницьку функцію в установленні зв'язків і контактів сім'ї та спеціалістів – психологів, дефектологів, лікарів, представників органів влади і громадськості. Для цього він налагоджує зв'язки з різними соціальними установами, громадськими організаціями, сприяючи тому, щоб окремі організації, спеціалісти, батьки визнавали право дитини на повноцінну життєдіяльність та рівність прав.

Одним із найважливіших завдань роботи фахівців психологічної служби є ознайомлення здобувачів освіти незахищених категорій з їхніми правами в доступній, досить активній, демонстративній формі. Соціально-педагогічний супровід не обмежується освітнім простором закладу та включає в себе різнорівневий соціум: державні заклади, мікрорайон, сім'ю, виконавчі органи влади, органи самоврядування. Завданням цієї роботи є допомога у формуванні

в здобувачів освіти зазначеної категорії умінь саморозвитку, засвоєння норм соціальної поведінки, гармонізації внутрішньо особистісних і загальносуспільних інтересів, формування загальноприйнятого стилю стосунків з оточенням.

Важливим аспектом діяльності соціального педагога в закладі освіти, у якому навчаються студенти незахищених категорій, є здійснення ним соціально-педагогічного та соціально-оздоровчого супроводу, їхня соціальна адаптація серед ровесників, реабілітація, відновлювальне лікування, оздоровлення, організація відпочинку.

Організація соціально-педагогічного супроводу учнівської та студентської молоді, яка належить до вразливих категорій населення, потребує чіткого дотримання нормативно-правової бази України [2; 9; 10].

Для вирішення завдань соціального супроводу, організації роботи із учнями та студентами, які мають статус дітей-сиріт, та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа, необхідно керуватися Законами України «Про охорону дитинства», «Про освіту», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», [«Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»](#) [2; 9; 10; 11], постановами Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 року № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини», від 02 квітня 2005 року № 261 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд», наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18 листопада 2008 року № 4591 «Про затвердження Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, та форми індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування», Житловим кодексом Української РСР, Сімейним кодексом України та іншими.

Нормативно-правові документи визначають порядок соціального захисту, забезпечення житлових прав, надання державної соціальної допомоги, ведення особових справ, організації опіки та піклування, а також створення умов для повноцінної соціалізації та підтримки дітей і молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Важливо зазначити, що всі нормативно-правові акти, методичні рекомендації та офіційні документи знаходяться у відкритому доступі на відповідних офіційних сайтах Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України та інших державних установ, що забезпечують можливість оперативного ознайомлення з актуальними змінами законодавства та використання їх у практичній діяльності.

Однією з важливих умов забезпечення ефективного соціально-правового захисту здобувачів освіти із числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа, а також інших категорій дітей, які перебувають у

складних життєвих обставинах, є належне ведення та оформлення особових справ у закладах освіти. Саме особова справа є основним документальним джерелом, яке містить необхідну інформацію про здобувача освіти, підтверджує його соціальний статус та забезпечує реалізацію передбачених законодавством прав, пільг і державних гарантій.

Формування та ведення особових справ здійснюється відповідно до наказу Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18 листопада 2008 року № 4591 «Про затвердження Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, та форми індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування» [17]. Зазначений документ визначає основні вимоги до змісту, структури та порядку оформлення особових справ, а також регламентує ведення індивідуального плану соціального захисту дитини.

Основний перелік документів, що зберігаються в особовій справі дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування за місцем її навчання:

1. Свідоцтво про народження.
2. Довідка про присвоєння ідентифікаційного номера.
3. Відомості про батьків та родичів дитини.
4. Довідка про склад сім'ї або осіб, зареєстрованих у житловому приміщенні, будинку.
5. Документи, які підтверджують право власності дитини на нерухомість (у разі наявності).
6. Опис майна дитини.
7. Висновок про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини, складений за встановленою формою.
8. Відомості або документи про освіту дитини.
9. Дублікат обліково-статистичної картки.
10. Довідки про призначення та виплату пенсії, державної соціальної допомоги, аліментів тощо (у разі наявності).
11. Ощадна книжка дитини або договір про відкриття рахунка в установі банку (у разі наявності).
12. Рішення районної держадміністрації, виконавчого органу міської, районної у місті ради про надання статусу ДС або ДПБП.
13. Копія індивідуального плану соціального захисту дитини, яка опинилася у складних життєвих обставинах, ДС та ДПБП.

Серед завдань, які стоять перед освітнім закладом, не тільки допомога у здобутті освіти, спеціальності і отримання робочого місця за фахом, а й сприяння у вирішенні соціальних проблем, здійснення їх правового захисту.

Основні проблеми, які виникають в період навчання в закладі освіти:

- – оформлення статусних документів;
- вирішення житлово-побутових проблем;
- налагодження (відновлення) соціальних зв'язків;

- отримання допомоги в лікуванні;
- отримання доступу до соціальної активності;
- навчання навичкам безпечного способу життя;
- сприяння у працевлаштуванні.

Соціально-педагогічна діяльність щодо адаптації здобувачів освіти, які мають статус дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа є складним, системним та послідовним процесом, який потребує від фахівця доволі глибоких знань, умінь та навичок. Сучасний освітній заклад повинен створити умови для успішної соціальної адаптації здобувачів освіти незахищених категорій. Особливо важлива роль у цьому належить соціально-психологічній службі.

В організації діяльності із студентами та учнями, які мають статус дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа доречно використовувати таку систему роботи:

I. Підготовчий етап

На підготовчому етапі діяльності фахівців психологічної служби із здобувачами освіти зазначеної категорії є детальне вивчення та аналіз наповнюваності їх особових справ. Саме цей етап є основою для подальшої організації ефективної соціально-педагогічної, психологічної та правової підтримки.

Робота на цьому етапі передбачає перевірку наявності, правильності оформлення та актуальності всіх необхідних документів, які підтверджують статус та забезпечують реалізацію соціальних прав і державних гарантій. Особові справи формуються відповідно до чинного законодавства України та нормативно-правових актів, що регламентують порядок ведення документації щодо дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа.

Важливим аспектом цього етапу є виявлення відсутніх або неправильно оформлених документів. У разі виявлення недоліків соціальний педагог або інший відповідальний фахівець організовує роботу щодо їх поновлення чи оформлення. Для цього здійснюється взаємодія зі службами у справах дітей, органами соціального захисту населення, виконавчими комітетами, органами реєстрації актів цивільного стану, Пенсійним фондом України та іншими установами. Така робота є надзвичайно важливою, оскільки від повноти та правильності оформлення документації залежить можливість реалізації здобувачем освіти своїх законних прав і соціальних гарантій.

На цьому етапі фахівець також вивчає соціальний статус студентів, умови його проживання, рівень матеріального забезпечення, наявність житлових проблем, стан здоров'я, особливості психоемоційного розвитку та адаптації до освітнього середовища. Аналізується інформація про попередній життєвий досвід, рівень соціалізації та потребу у додатковій підтримці. Це дозволяє визначити основні проблеми та потреби здобувача освіти, спрогнозувати можливі труднощі та розробити індивідуальний план соціально-педагогічного супроводу.

Окрім аналізу документації, важливим складником соціально-педагогічної роботи є організація безпосередньої комунікації зі здобувачем освіти. У процесі індивідуальних бесід фахівець формує атмосферу довіри та психологічного комфорту, що сприяє відкритому обговоренню актуальних запитів, потреб, інтересів і труднощів.

Результатом підготовчого етапу є створення цілісного уявлення про соціальний, психологічний та правовий стан студента, визначення основних напрямів подальшої роботи та підготовка необхідної документації для здійснення соціального супроводу. Саме на основі зібраної та проаналізованої інформації фахівці психологічної служби планують подальші заходи щодо соціальної адаптації, правового захисту, психологічної підтримки та забезпечення державних гарантій для здобувачів освіти незахищених категорій.

II. Формування та систематизація особових справ

Для забезпечення належного соціально-правового захисту здобувачів освіти, які мають статус дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, а також осіб з їх числа, важливим напрямом діяльності соціального педагога є формування, ведення та систематизація особових справ відповідно до вимог чинного законодавства України. Основою такої роботи є наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18 листопада 2008 року №4591 «Про затвердження Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування» [17]. Саме він визначає порядок оформлення, зберігання та оновлення документації, необхідної для реалізації державних гарантій і захисту прав зазначеної категорії.

Формування особової справи є важливою складовою соціального супроводу, оскільки саме на підставі документів, що містяться в ній, є можливість користуватися соціальними пільгами, отримувати державну допомогу, пенсійні виплати, соціальні стипендії, житлові гарантії та інші види підтримки. Відповідно, соціальний педагог здійснює ретельну перевірку наявності всіх необхідних документів, контролює їх актуальність, правильність оформлення та своєчасне оновлення.

Особливу увагу соціальний педагог приділяє систематизації документів та веденню документації відповідно до встановлених вимог. Усі документи повинні бути впорядковані, пронумеровані та зберігатися у визначеному порядку, що забезпечує оперативний доступ до інформації та можливість швидкого вирішення соціально-правових питань студента. Важливим аспектом роботи є постійне оновлення даних у зв'язку зі змінами соціального статусу, місця проживання, навчання або отримання нових соціальних гарантій.

У процесі ведення особових справ соціальний педагог здійснює постійний моніторинг забезпечення прав здобувачів освіти. Це дозволяє своєчасно виявляти проблемні питання, пов'язані з оформленням пенсій, соціальних допомог, виплати аліментів, забезпеченням житлом, постановкою на квартирний облік, отриманням соціальних стипендій та інших державних гарантій. За результатами аналізу документації фахівець планує подальшу

соціально-педагогічну роботу та визначає необхідні заходи підтримки для кожного здобувача освіти.

Ефективне ведення особових справ неможливе без активної міжвідомчої співпраці. Важливу роль у діяльності соціального педагога відіграє взаємодія зі спеціалістами служб у справах дітей міста, районів та територіальних громад. Така співпраця спрямована на вирішення різноманітних соціально-правових питань, пов'язаних із захистом прав студентів зазначених категорій.

III. Соціальний супровід щодо забезпечення державних гарантій здобувачів освіти, які мають статус дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа

Одним із важливих напрямів соціально-педагогічного супроводу учнів, які мають статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, є забезпечення реалізації їхніх соціально-правових гарантій, передбачених чинним законодавством України. Діяльність закладу освіти у цьому напрямі спрямована на захист майнових прав здобувачів освіти, забезпечення їх державними виплатами, соціальним захистом та створення належних умов для подальшого самостійного життя.

Першочерговим завданням є здійснення контролю за дотриманням права на отримання аліментів. Здобувачі освіти, батьки яких позбавлені батьківських прав, відповідно до законодавства України мають право на стягнення аліментів на їхнє утримання. У зв'язку з цим заклад освіти, зокрема соціальний педагог або інші відповідальні фахівці, повинні здійснювати систематичний моніторинг виконання рішень суду щодо сплати аліментів.

Для забезпечення цього права освітній заклад надсилає письмові запити до відділів державної виконавчої служби з метою отримання інформації про стан виконання виконавчих проваджень, наявність заборгованості зі сплати аліментів та заходи, які вживаються щодо боржників. Також ведеться відповідний облік виплат і заборгованостей, що дозволяє контролювати своєчасність надходження коштів та, у разі необхідності, ініціювати додаткові заходи правового реагування.

Не менш важливим напрямом соціального супроводу є оформлення пенсії у разі втрати годувальника або державної соціальної допомоги. Відповідно до чинного законодавства здобувачі освіти зі статусом дитини-сироти мають право на пенсію у разі втрати годувальника за умови наявності у померлого годувальника необхідного страхового стажу. Якщо страховий стаж є недостатнім або відсутнім, студенти цієї категорії мають право на державну соціальну допомогу у зв'язку з втратою годувальника.

У процесі оформлення зазначених видів державної підтримки заклад освіти виконує важливу організаційну та супровідну функцію. Соціальний педагог або інший відповідальний фахівець формує необхідний пакет документів, до якого входять: свідоцтво про народження, паспорт, довідка з місця реєстрації, свідоцтво про смерть годувальника, документи, що підтверджують статус дитини-сироти, довідки з місця навчання та інші необхідні документи.

Крім цього, фахівці психологічної служби здійснюють соціальний супровід студентів під час звернення до Управління Пенсійного фонду України та органів соціального захисту населення, надають консультації щодо порядку оформлення виплат, термінів подачі документів та особливостей отримання державної допомоги. Така підтримка є надзвичайно важливою для вихованців, які часто не мають достатнього життєвого досвіду, правових знань або підтримки з боку родини. Своєчасне оформлення пенсій та соціальних допомог забезпечує фінансову стабільність здобувачів освіти, сприяє їх соціальному захисту та створює умови для продовження навчання.

Важливе місце у системі соціально-правового захисту займає питання забезпечення житлових прав [18]. Здобувачі освіти, які мають статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, після досягнення 16-річного віку та за відсутності власного житла мають право бути зарахованими на квартирний облік та соціальний квартирний облік за місцем свого походження або проживання.

З метою реалізації цього права заклад освіти здійснює підготовку необхідного пакета документів та організовує взаємодію зі службами у справах дітей, органами місцевого самоврядування та територіальними громадами.

Соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти незахищених категорій передбачає комплексну діяльність щодо забезпечення їхніх майнових, соціальних та житлових прав. Робота фахівців психологічної служби спрямована не лише на оформлення необхідних документів і контроль за державними виплатами, а й на створення умов для соціальної стабільності, впевненості у майбутньому та успішної адаптації здобувачів освіти до самостійного життя.

IV. Розв'язання (вирішення) проблем

Першочерговим напрямом роботи фахівців психологічної служби є надання рекомендацій і практичних порад опікунам, прийомним батькам, батькам-вихователям, педагогічним працівникам щодо створення сприятливих умов для успішної адаптації студентів та учнів, які мають статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Така діяльність спрямована на формування безпечного, підтримувального та психологічно комфортного середовища, у якому здобувач освіти може успішно навчатися, розвиватися та соціалізуватися.

Особлива увага приділяється питанням подолання негативних факторів, що перешкоджають процесу соціалізації. До таких факторів належать психологічні травми, пережиті внаслідок втрати батьківського піклування, складні життєві обставини, низький рівень соціальної підтримки, труднощі у спілкуванні з однолітками, невпевненість у собі, емоційна нестабільність, недовіра до оточення та страх перед самостійним життям. У зв'язку з цим фахівці психологічної служби проводять системну консультативну та профілактичну роботу, спрямовану на формування позитивної самооцінки, розвиток комунікативних навичок, навичок самоконтролю, відповідальності та здатності до прийняття самостійних рішень. Консультування проводиться як індивідуально, так і в груповій формі, залежно від характеру проблем та потреб

здобувачів освіти. Індивідуальні консультації дозволяють детально опрацювати особистісні, психологічні чи соціально-правові проблеми конкретного студента, забезпечити конфіденційність та надати адресну допомогу. Групові консультації, тренінги та інформаційні зустрічі спрямовані на формування правової грамотності, розвиток навичок спілкування, взаємопідтримки, адаптації до нового середовища та профілактику соціальних ризиків.

Консультативна робота є важливою складовою соціально-педагогічного супроводу студентів незахищених категорій. Її основною метою є не лише надання допомоги у вирішенні соціально-правових та психологічних проблем, а й створення умов для успішної адаптації, соціалізації, особистісного розвитку та підготовки молоді до самостійного життя в сучасному суспільстві.

Крім цього, фахівці психологічної служби здійснюють просвітницьку діяльність щодо захисту прав та законних інтересів студентів: навчання механізмам захисту своїх прав, порядку звернення до державних органів, способам вирішення конфліктних ситуацій у правовому полі. Це сприяє формуванню правової культури, відповідальності та впевненості у власних можливостях.

V. Контрольний етап – аналіз і підсумок результатів. Визначення перспектив подальшого супроводу здобувачів освіти, які мають статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, ВПО

Результатом ефективної та системної роботи фахівців психологічної служби із здобувачами освіти незахищених категорій є не лише їхня успішна адаптація до умов освітнього середовища, а й формування здатності до повноцінного самостійного життя, соціальної активності та реалізації власних прав і можливостей.

У процесі соціально-педагогічного супроводу студенти отримують знання щодо своїх прав, державних гарантій, соціальних пільг та механізмів їх реалізації відповідно до чинного законодавства України. Правова поінформованість допомагає здобувачам освіти орієнтуватися у складних життєвих ситуаціях, самостійно звертатися до державних установ, оформлювати необхідні документи, захищати свої законні інтереси та уникати порушення власних прав. Важливим результатом такої роботи є формування у молоді відповідального ставлення до власного майбутнього, розвитку громадянської свідомості та соціальної компетентності.

Отже, в умовах сучасних викликів, зокрема війни та масового переміщення населення, проблема соціальної адаптації здобувачів освіти незахищених категорій набуває особливого значення [1; 5]. Ефективний соціально-педагогічний супровід дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та осіб з їх числа є важливою складовою діяльності закладів освіти. Він спрямований не лише на забезпечення правового й соціального захисту, а й на формування у здобувачів освіти навичок самостійного життя, психологічної стійкості та успішної інтеграції у суспільство [4; 19].

Водночас цифровізація освіти відкриває широкі можливості для підвищення ефективності соціально-педагогічного супроводу студентів

незахищених категорій. У сучасних умовах цифрові технології стають важливим інструментом забезпечення доступності освіти, соціального захисту та психологічної підтримки здобувачів освіти [8; 10].

Особливого значення набуває електронний документообіг, який значно спрощує процес оформлення соціальних пільг, стипендій, державної допомоги та інших видів соціального забезпечення [8]. Електронні бази даних та цифрові сервіси дозволяють швидко формувати й оновлювати особові справи студентів, контролювати своєчасність виплат, обмінюватися необхідною інформацією між закладами освіти, органами соціального захисту, службами у справах дітей та іншими державними установами. Це сприяє підвищенню ефективності соціально-правового захисту здобувачів освіти та мінімізує бюрократичні труднощі.

Важливу роль у процесі адаптації здобувачів освіти відіграють онлайн-консультації та цифрові комунікаційні сервіси. Завдяки використанню месенджерів, електронної пошти, платформ для відеозв'язку та спеціалізованих освітніх ресурсів учні мають можливість своєчасно отримувати психологічну, соціально-педагогічну та правову допомогу. Такий формат взаємодії є особливо важливим для студентів, які через війну, психологічні травми або матеріальні труднощі потребують постійної підтримки та швидкого доступу до фахівців.

Крім того, цифровізація сприяє розвитку цифрової грамотності студентів, що є необхідною складовою їхньої успішної соціалізації та професійної підготовки. Уміння користуватися електронними сервісами, працювати з інформаційними ресурсами, комунікувати в цифровому середовищі та отримувати державні послуги онлайн допомагає молоді адаптуватися до сучасного ринку праці та самостійного життя.

Список використаних джерел

1. Соціальна педагогіка : підручник / за ред. А. Й. Капської. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
2. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» // Відомості Верховної Ради України.
3. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» // Відомості Верховної Ради України.
4. Соціальна робота : навч. посіб. / за ред. В. А. Поліщук. Тернопіль : ТНПУ, 2010. 256 с.
5. Зверева І. Д. Соціальна педагогіка : навч. посіб.- Київ : Центр навчальної літератури, 2008. 320 с.
6. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» // Відомості Верховної Ради України.
7. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування».

8. Психологічна служба системи освіти України : методичні рекомендації / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2022.
9. Закон України «Про охорону дитинства» // Відомості Верховної Ради України.
10. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради України.
11. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» // Відомості Верховної Ради України.
12. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».
13. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради України.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.09.2008 № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини».
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.04.2005 № 261 «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю і державної соціальної допомоги на догляд».
16. Постанова Кабінету Міністрів України № 505.
17. Наказ Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 18.11.2008 № 4591 «Про затвердження Порядку ведення особової справи дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування».
18. Сімейний кодекс України.
19. Безпалько О. В. Технології соціально-педагогічної роботи. Київ : Академвидав, 2012. 312 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТУ SELFIE FOR TEACHERS

Тетяна ГУЛА,

*методист навчально-методичного центру оцінювання якості освіти
комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського»*

Використання цифрових технологій стало невід'ємним елементом сучасної педагогічної діяльності. Особливо це проявилось в умовах пандемії COVID-19 та повномасштабної війни, розв'язаної росією проти України у 2022 році, коли заклади освіти були змушені перейти на дистанційне навчання. Цей перехід не лише забезпечив безперервність освітнього процесу, а й актуалізував потребу у формуванні нових професійних компетентностей педагогів.

Таким чином, цифровізація освіти в Україні є не лише вимушеним кроком у кризових умовах, а й стратегічним напрямом, що відкриває перспективи для